

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ*

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΠΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ

Διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τιμάται διὰ τῆς παρονσίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Χώρας. Καὶ ἡ παρονσία αὕτη δεικνύει τὸ ἴδιαίτερον διαφέρον τῆς Πολιτείας διὰ τὰ θέματα τῆς Παιδείας καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Εἶναι δι’ ὥμας τιμὴ καὶ χαρά, Κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, νὰ σᾶς ἔχω μεν ἀπόψε μεταξὺ ἥμων κατὰ τὴν ἐναρκτήριον ταύτην συνεδρίαν. Ἐκ μέρους ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Σώματος σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας, σᾶς χαιρετίζω ὡς τὸν ἀναστυλωτὴν καὶ φρουρὸν τοῦ ἐλευθέρου πολιτικοῦ βίου καὶ εὔχομαι μακροημέρευσιν, ὑγείαν καὶ δύναμιν διὰ νὰ φέρετε εἰς πέρας τὰ βαρύτατα ἔργα, τὰ δόποια μὲ τόσην γενναιότητα ἀγνελάβετε εἰς ὡρας κρισιμωτάτας.

Εἶναι πάντοτε ἄχαιρι τὸ ἔργον τοῦ παραδίδοντος προέδρου. "Ολοι οἱ παριστάμενοι εἰς τὴν ἐναρκτήριον ταύτην τελετὴν ἀνυπομονοῦν νὰ ἴδουν ἀνερχόμενον εἰς τὸ βῆμα τὸν νέον ἐκπρόσωπον τῆς Ἀκαδημίας, δ ὁποῖος θὰ εἴπῃ νέα πράγματα καὶ θὰ ἀνοίξῃ νέους ὁρίζοντας αἰσιοδόξων προσδοκιῶν. "Οταν δὲ ὁ νέος οὗτος τοῦ ἰδρύματος ταγδός εἶναι ἐν ταῦτῷ ἀκτινοβολοῦσα πτευματικῶς καὶ δρῶσα προσωπικότης, ἢ ἀναμονὴ εἶναι κατ’ ἀνάγκην ἐπαχθεστέρα. Διὰ τοῦτο θὰ προσπαθήσω νὰ εἰμαι βραχὺς καὶ λιτός, διὰ νὰ ἀφήσω τὸ ταχύτερον τὴν ἔδραν εἰς τὸν διάδοχόν μουν.

Ἀναλαμβάνων, πρὸ ἐνὸς ἔτους, τὴν προεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας, ἔλεγον δὲ τι ἀποφεύγω νὰ παρονσιάσω βραχυπρόθεσμα προγράμματα, διότι γνωρίζω πόσον τὰ πράγματα ἀποδεικνύονται συνήθως ἥσσονα τῶν λόγων. Καὶ προετίμησα νὰ ἐκθέσω γενικωτέρας τινὰς σκέψεις περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀκαδημιῶν καὶ τῶν μεγάλων

* Συνεδρία τῆς 9 Ιανουαρίου 1975.

ἐπιστημονικῶν ἐγχειρημάτων, τὰ δόποια κατ' ἔξοχὴν προσιδιάζονταν εἰς τὰ ἀνώτατα ταῦτα ἰδρύματα. Ὁποῖα ὑπῆρξαν τὰ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος πεπραγμένα, διάφορος Γενικὸς Γραμματεὺς ἐξέθηκεν πρεπόντως πρὸ δὲ ἡμερῶν κατὰ τὴν ἐτησίαν πανηγυρικὴν συνεδρίαν. Δὲν ἐπιθυμῶ τίποτε νὰ προσθέσω, διότι θὰ διέτρεχον τὸν κίνδυνον νὰ περιαντολογήσω. "Ομως οἱ λόγοι ἀπεδείχθησαν ἥσσονες τῶν πραγμάτων, οἴλα «μόροι ἀέλπτως κραίγονται θεοί».

Ὑπῆρξεν ἐξέχως τεταραγμένη καί, παρὰ τὴν Κυπριακὴν τραγῳδίαν, ἡ δόποια ἀπέπτει βαρεῖαν σκιάν ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ Ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ, εὐτυχής, θὰ ἔλεγον, ἡ προεδρία μου. Ἀέλπτως καὶ ἄνευ ἀνατροπῶν καὶ κλονισμῶν ἡ Χώρα ὀδηγήθη πρὸς τὸν πατροπαραδότον θεσμούς της, δύναται δὲ σήμερον νὰ ἀντιμετωπίσῃ μετὰ κύρους καὶ ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας τὰ μεγάλα ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ προβλήματα. Εἰς τὴν δόμησιν τῆς νέας πολιτείας ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐκλήθη νὰ συμβάλῃ διὰ τῆς πείρας καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ της.

Ὑπὸ τὸν αἰσίους τούτους οἰωνοὺς τὸ ἡμέτερον ἰδρυμα ἀρχίζει τὰς ἐργασίας τοῦ νέου ἔτους ἐπὸ μίαν νέαν σύνθεσιν τῶν ἀκαδημαϊκῶν τον ἀρχῶν. Διὰ τῶν προσφάτως ἐκδοθέντων νόμων παριοῦνται οἱ θεσμοί τουν καὶ εὐχερούνται ἡ λειτουργία τουν. Ὁνδὲν πλέον κώλυμα ὑφίσταται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διεθνῶν τουν σχέσεων ἐπτὸς τῶν κόλπων τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημαικῆς Ἐνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν. Αἱ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος διεξαχθεῖσαι διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἑπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς προηγούμενον διὰ διμερεῖς ἀκαδημαικὰς ἐπικοινωνίας. Μετὰ πολλῆς φροντίδος προσεπάθησα νὰ προαγάγω κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ μεγάλα ἐπιστημονικὰ ἔργα τῆς Ἀκαδημίας, τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νεώτερα, μάλιστα δὲ ἐκεῖνα τὰ δόποια στρέφονται περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Εὐτυχέστερος ἐμοῦ διάδοχός μου θὰ ἔχῃ τὰς δυνατότητας νὰ δώσῃ μεγαλυτέραν ὥθησιν εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν προγραμμάτων, εἰς τὴν ἐπίσπευσιν τῶν δημοσιεύσεων, εἰς τὴν πληρότητα τῶν διερευνήσεων. Εἰς τὴν στοργήν τουν, εἰς τὰς στιβαράς τουν χεῖρας ἐμπιστεύομαι ἔργα σπουδαῖα, ὡς τὸ «Ιστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης», ὡς τὰ «Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἰστορίας», εἰς τὰ δόποια κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περιελήφθησαν καὶ ενδίκονται ὑπὸ ἐκτύπωσιν κείμενα ἐκτάκτου σημασίας διὰ τὴν ίστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας.

Ἡ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημαικῆς Ἐνώσεως συνεργασία μας ἔχει λάβει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη οὐσιαστικώτερον περιεχόμενον. Μετὰ τὴν *Tabula Imperii Romani* καὶ τὸ *Corpus vasorum antiquorum*, μετὰ τὰ *Monumenta Musicae Byzantinae*, τρία νέα προγράμματα ἔχονται νὰ ἐπανεξήσουν τὰς εὐθύνας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν: τὸ *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae*

τὸ Supplementum Epigraphicum Graecum καὶ ἡ ἔκδοσις τῶν Βυζαντινῶν φιλοσοφικῶν κειμένων, τὴν δόποιαν ἀπεδέχθη ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Ἐρώσεως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, εἰσηγούμενων τοῦ Ἰωάννου Θεοδωρακοπούλου καὶ τοῦ δμιλοῦντος.

Ἐκ τῶν λοιπῶν προγραμμάτων, τῶν διεξαγομένων δι' ἔξωτερικῶν συμβάσεων, ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Corpus τῶν μικρογραφιῶν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος θὰ είναι ἐντὸς δλίγον ἔτοιμος πρὸς ἑκτύπωσιν, προάγεται δὲ κατὰ τρόπον ἴκανοποιητικὸν ἥ συγγραφὴ τοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων τῆς αὐτῆς Βιβλιοθήκης. Ἀλλὰ προγραμματισθέντα ἔργα, ὡς ἡ ἔκδοσις τῆς «Ιστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους» καὶ τῶν ἐλασσόνων διατριβῶν τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου καὶ ἡ συναγωγὴ ἐν μεταφράσει τῶν ποιητικῶν καὶ πεζῶν ἔργων τοῦ Λόρδου Βόρωνος, θὰ εἰσέλθουν, ὡς ἐλπίζω, εἰς τὴν ὅδον τῆς πραγματοποιήσεως. Ἡ ὑποδοχὴ τῶν νέων μελῶν, ἡ δόποια διὰ λόγους τεχνικοὺς δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ γίνῃ κατὰ τὸ παρελθὸν τρίμηνον, θὰ δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν εἰς καιρίας ἐπιστημονικὰς ἐκδηλώσεις. Δύο ἐπέτειοι κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1976 πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ παρασκευασθοῦν, ἡ πεντηκονταετία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἡ συμπλήρωσις πεντακοσίων ἔτῶν ἀπὸ τῆς ἔκδόσεως τοῦ πρώτου Νεοελληνικοῦ βιβλίου.

Κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,

Ἐναποθέτω εἰς τὰς κεῖράς σας τὰ μεγάλα ταῦτα ἔργα καὶ τὰς τύχας τοῦ ἰδρύματος. Πράττω δὲ τοῦτο μετὰ στοργῆς καὶ συγκινήσεως, διότι δὲν ἔχω ἐνώπιόν μου μόνον τὸν διακεκριμένον καὶ ἀγαπητὸν συνάδελφον, ἀλλὰ καὶ τὸν παλαιὸν φίλον. Ὁτε πρὸ πεντήκοντα ἀκριβῶς ἔτῶν, φλογεροὶ καὶ ἀνήσυχοι νέοι, συνητήθημεν διὰ πρώτην φρούρων εἰς γειτονικὸς χώρους καὶ ἐσφραγίσαμεν δι' ἀκαταλύτων δεσμῶν τὴν γεννωμένην φιλίαν μας, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ συλλάβωμεν διὰ τῆς φαντασίας τὰ τελούμενα σήμερον ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτη. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἡκολονθήσαμεν δύο παραλλήλους δρόμους. Κατὰ τὴν διαφρεύσασαν πεντηκονταετίαν ἀνεδείχθητε μέγας διδάσκαλος τῶν Νόμων ἀλλὰ τὸ εὐρὺ πνεῦμά σας, ἡ ἀναζήτησις τῆς οἰκουμενικότητος καὶ ἡ ἀσύγαστος δραστηριότης σᾶς ἔφεραν καὶ εἰς ἄλλους χώρους τῆς ἐφεύνης καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ὡς ίστορικὸς τοῦ Δικαίου, ὡς ίστορικὸς ἀπλῶς, ἐκαλλιεργήσατε τοὺς κήπους τῆς Κλειοῦς, δύον καὶ ἐγώ, ταπεινὸς ἐργάτης, ἐμόχθουν εἰς τὸν περιωρισμένον κλῆρόν μου. Καὶ ἦτο χαρά μου νὰ συναντῶμαι μαζί σας εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἐπιτροπῶν, τῶν ἀνακοινώσεων καὶ τῶν συνεδρίων. Ἡ σημερινὴ τελετὴ θὰ ἀποτελέσῃ δι' ὑμᾶς σταθμὸν εἰς τὴν λαμπρὰν σταδιοδρομίαν σας· ἐπιτρέψατε νὰ πιστεύω ὅτι ταντοχρόνως θὰ ἀποβῆ τὸ σημεῖον, εἰς τὸ δόποιον ἀποκορυφοῦται ἡ ίστορία τῆς μακρᾶς μας φιλίας.

Τὰ μεγάλα ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστημονικῆς σταδιοδρομίας σας, δι' χαρίεις ἀν-

θρωπισμός σας, ή ἀναμφισβήτητος δεξιότης σας εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν σᾶς ἔχονν παρασκευάσει διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐπιτέλεσιν τοῦ διφυοῦς ἔργου σας, τοῦ ἔργου τοῦ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ὑπονομοῦ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Διότι ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει καλεῖσθε νὰ συμβιβάσετε τὴν μαχομένην παιδείαν μετὰ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀπράγμονος, τῆς οὐρανίας πνευματικῆς ἀσκήσεως, τῆς ἐν τῇ αἰθρίᾳ *sub specie aeternitatis* θεωρουμένης καὶ σκοπουμένης τὰ πράγματα. Τὸ ἔργον σας δὲν θὰ εἶναι εὔκολον. Εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον ὥραν, ἐν ὅψει μιᾶς ενδείας πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἴδεολογικῆς ἀνακατατάξεως, τὰ θέματα τῆς παιδείας, ἄλλοτε ὑπὸ τὴν μορφὴν εἰλικρινοῦς μερίμνης, ἄλλοτε ως συνθήματα κενὰ καὶ ἀπατηλά, ἀνακύπτονταν ἐπιτακτικὰ καὶ πιεστικά. Εἰς τὴν ἐπικειμένην ἀναμέτρησιν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν θὰ κληθῇ νὰ εἴπῃ τὸν λόγον τῆς — λόγον βαρύνοντα ἔναντι τῆς παραδόσεως. Γνωρίζετε ὅτι δύο εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ παρασκευάζονται τὰς προτάσεις των. Δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ σᾶς ἐμπινεύσουν καὶ νὰ σᾶς κατευθύνουν. Γενικώτερον εἶμαι βέβαιος ὅτι μεταξὺ τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως θὰ εἴρετε τὴν χρυσῆν τομήν, ἡ δποία θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ ὕψιστα συμφέροντα τοῦ Ἑγρούν.

Μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ φιλίας προσβλέπω πρὸς τὸν ἐν τῇ προεδρίᾳ σύμπονόν σας, τὸν ἀντιπρόδρομον τῆς Ἀκαδημίας κύριον Νικόλαον Λούρον, ἄνδρα θεομονοργὸν καὶ ἐραστὴν τοῦ καλοῦ. Εὐχαριστῶ τὸν Γενικὸν Γραμματέα κύριον Ἰωάννην Θεοδωρακόπουλον, τοὺς ἐν τῷ προεδρείῳ καὶ τῇ Συγκλήτῳ συναδέλφους, πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συναδέλφους διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν συμπαράστασίν των. Εὐχαριστῶ ὡσαύτως τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ τὸ διοικητικὸν προσωπικὸν δι' ὃσα κατὰ τὸ ἔτος τῆς προεδρίας μου ἐμόχθησαν διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἰδρύματος.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΖΕΠΟΥ

Κύριοι συνάδελφοι,

Ἄνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα τοῦτο ώς ὁ πεντηκοστὸς πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀναλαμβάνων σήμερον ἐπισήμως τὰ καθήκοντα, τὰ δποία τόσον τιμητικῶς μοῦ ἀνεθέσατε, αἰσθάνομαι βαθύτατα τὸ βάρος τῆς εὐθύνης, τὴν δποίαν μοῦ ἐνεπιστεύθητε.

I.

Διαδέχομαι εἰς τὴν προεδρίαν ἄνδρα τῆς ἐπιστημονικῆς ὀλκῆς τοῦ Διονυσίου Ζακυνθηγοῦ, τοῦ ἀπὸ ἡμίσεος καὶ πλέον αἰώνος ἐγκαρδίου φίλου, τοῦ δποίου ἡ φωτι-